

Aloite valtioneuvostolle strategisen tutkimuksen teemoista ja painopisteestä vuodelle 2027

Strateginen tutkimus on:

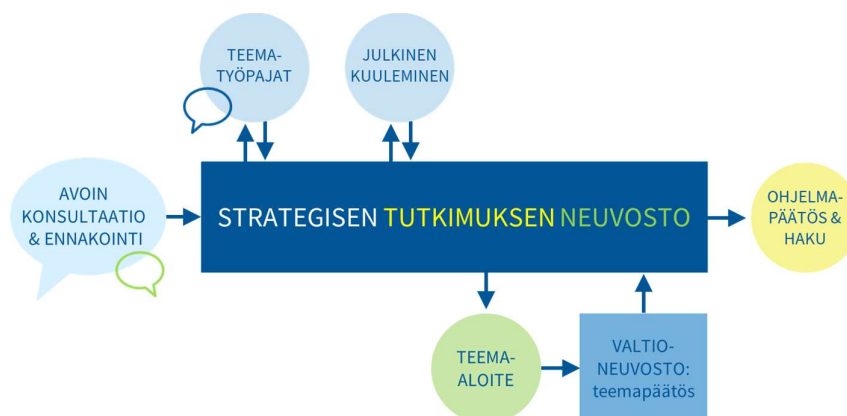
- haastelähtöistä, monitieteistä ja tieteellisesti korkeatasoista
- yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa
- ratkaisukeskeistä ja vuorovaikutteista

Johdanto: Strategisella tutkimuksella vastataan merkittäviin yhteiskunnallisiin haasteisiin

Strategisen tutkimuksen avulla ratkaistaan suuria ja monitieteistä otetta vaativia yhteiskunnallisia haasteita. Strateginen tutkimus tuottaa yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja tieteellisesti korkeatasoista tietoa, jonka avulla voidaan uudistaa ja kehittää suomalaista yhteiskuntaa pitkällä aikajänteellä sekä tukea tietoon perustuvaa päätöksentekoa yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti.

Strategisen tutkimuksen rahoitus on ohjelmamuotoista. Vaihtuviin teemoihin perustuvat tutkimusohjelmat ovat tyypillisesti kuusivuotisia. Teemat ennakoivat Suomen tulevaisuuden kannalta merkittäviä haasteita, joiden ratkaisu edellyttää uutta, tieteenalarajat ylittävää tutkimustietoa. Strategisen tutkimuksen tulee palvella pitkäjänteisesti yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnallista ongelmanratkaisua, elinkeinoelämän uudistamista sekä julkisen sektorin ja työelämän kehittämistä. Tiedeyhteisöllä ja tiedon hyödyntäjillä on avainrooli uusien teemojen ideoinnissa ja teema-aihioiden vuorovaikutteisessa kehittämisessä. Merkittävien rahoitusmuodon erityispiirre on kuitenkin tapa yhdistää temaattisuutta tieteelliseen vapauteen: tutkijat arvioivat yhdessä tiedon hyödyntäjien kanssa, miten parhaiten vastata teeman yksilöimään yhteiskunnalliseen haasteeseen monitieteisen tutkimuksen keinoin ja luoda uusia suomalaisen yhteiskuntaan räätälöityjä ratkaisuja.

Valtioneuvosto päättää strategisen tutkimuksen teemoista ja läpileikkaavasta painopisteestä vuosittain strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) aloitteesta. STN puolestaan vastaa valtioneuvoston teemapäätökseen pohjautuvien tutkimusohjelmien käynnistämisestä ja rahoitettavien hankkeiden valinnasta. (Kuva 1. Teemavalmistelusta rahoitushakuun.)

Strategisen tutkimuksen ohjelmien tulokset

Strategisen tutkimuksen ohjelmissa sekä tehdään monitieteistä tutkimusta että vahvistetaan tutkimustietoon perustuvaa asiantuntijuutta ja yhteiskunnallista kehitystä. Tutkimushankkeiden oman vuorovaikutustoiminnan ohella tutkijoiden ja sidosryhmien yhteistyötä edistetään yhteisellä ohjelma- ja vaikuttavuustoiminnalla. Kullakin strategisen tutkimuksen ohjelmalla on osa-aikainen, omassa taustaorganisaatiossaan työskentelevä ohjelmajohtaja, joka rakentaa ohjelmakokonaisuutta, vastaa ohjelmarajat ylittävästä yhteistyöstä sekä edistää tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Strategisessa tutkimuksessa on kehitetty monia erilaisia toimintamalleja tutkijoiden ja päätöksentekijöiden vuoropuhelun vahvistamiseksi. [Ratkaisuja tieteestä](#) -verkkopalvelu puolestaan esittelee ilmiölähtöisesti koko strategisen tutkimuksen kirjon sekä johdattaa tutkimustulosten ja asiantuntijoiden luo.

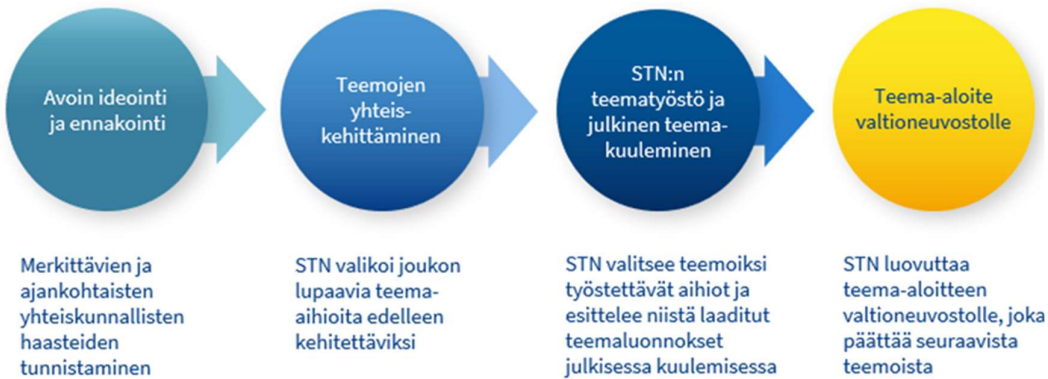
Strategisen tutkimuksen vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan sekä ohjelmakauden aikana että sen jälkeen. Strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumenttia on arvoitu myös VN TEAS -hankkeena ([VN Teas 2022/60](#)). Arvioinnit osoittavat mm. seuraavaa:

- Strategisen tutkimuksen ohjelmat ovat vaikuttaneet merkittävästi suomalaisen yhteiskunnan valmiuteen tarttua monimutkaisiin, ajankohtaisiin haasteisiin. Julkinen keskustelu ja helposti saatavilla oleva tieto teema-alueiden yhteiskunnallisista haasteista on lisääntynyt ja parantanut yleistä ymmärrystä tarvittavista ratkaisuista.
- Strateginen tutkimus on monitieteistä, tieteellisesti korkeatasoista ja vaikuttavaa.
- Tutkimustietoa hyödynnetään laajalti lainsäädännön uudistamisessa, kansallisen tason strategioissa ja ohjelmissa sekä toimintamallien kehittämisessä. Hankkeet ovat luoneet lisäksi alueellisella ja paikallisella tasolla konkreettisia kehittämistoimia ja ratkaisuja. Tietoa ovat hyödyntäneet esimerkiksi aluehallinto, sairaanhoitopiirit, kaupungit, järjestöt ja elinkeinoelämä. Tulokset ovat vaikuttaneet myös kansainvälisiin ohjelmiin ja aloitteisiin.
- Ohjelmien toimintaan on osallistunut sidosryhmiä kaikilta yhteiskunnan sektoreilta. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden rakentamisessa oleellista on suunnitelmallinen, kohdennettu ja oikea-aikainen tutkijoiden ja tiedon hyödyntäjien vuorovaikutus ja yhteiskehittäminen, joilla tutkimus kytketään sopivaan päätöksentekoprosessiin tai käytännön tarpeeseen. Vaikuttavuutta vahvistaa päätöksentekijöiden sitoutuminen pitkäjänteiseen yhteistyöhön. Erilaiset tutkijoiden ja päättäjien yhteiset kokeilut ja yhteiskehittämisen mallit ovat herättäneet myös kansainvälistä kiinnostusta.
- Strateginen tutkimus tukee laaja-alaista yhteiskunnallista asiantuntijuutta teema-alueilla. Hankkeiden tutkijoiden asiantuntijatehtävät erilaisissa komiteoissa, toimikunnissa ja työryhmissä vaihtelevat ministeriöiden asiantuntijaryhmistä ja parlamentaarista komiteoista paikallisen tason kokeiluihin.
- Strateginen tutkimus edistää tieteenalojen välistä vuorovaikutusta. Ohjelmat synnyttävät uudenlaista tutkimuskulttuuria myös tutkimusalojen välille. Usean organisaation yhteistyönä toteutettu monitieteinen, vuorovaikutteinen tutkimus on tuottanut kattavampia tutkimustuloksia ja kokonaiskuvaa yhteiskunnallisista haasteista ja niiden ratkaisukeinoista.
- Konsortiomuotoinen toimintatapa tukee myös tutkijoiden menestystä muissa konsortiomallisissa rahoitushauissa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, kuten EU:n puiteohjelmien rahoituskilpailussa.

STN-rahoitus vastaa kansainvälisiin, kasvaviin odotuksiin tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Suomen Akatemian arvioinnissa ([OKM 2022/7](#)) strategista tutkimusta kiiteltiin niin kutsuttuna kolmannen sukupolven tiederahoituksena, joka keskittyy tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden käytänteiden kehittämiseen.

Strategisen tutkimuksen teemat muodostavat kehittyvän kokonaisuuden

Strategisen tutkimuksen neuvosto valmistelee vuosittain teema-aloitteen aktiivisessa vuorovaikutuksessa tiedeyhteisön ja tiedon hyödyntäjien kanssa. Lisäksi valmistelussa hyödynnetään ajankohtaista ennakkointitietoa. (Kuva 2. Teemavalmistelu haasteiden tunnistamista aloitteeseen.)

Valtioneuvosto päätti teemoista ensimmäisen kerran vuonna 2014. Sittenmin on nimetty 27 strategisen tutkimuksen teemaa, joista tällä hetkellä on käynnissä seuraaviin teemoihin perustuvat ohjelmat:

- 2020 Ilmastonmuutos ja ihminen
Tiedon lukutaito ja tietoon perustuva päätöksenteko
 - 2021 Väestörakenteen muutokset – syyt, seuraukset ja ratkaisut
Elonkirjon köyhtymisen ympäristölliset ja yhteiskunnalliset yhteydet
 - 2022 Lapset ja nuoret – hyvinvoivat tulevaisuuden tekijät
Turvallisuus ja luottamus algoritmien aikakaudella
 - 2023 Oikeudenmukainen vihreä murros
 - 2024 Vesi hyvinvoinnin, turvan ja rauhan elementtinä
Demokratian tulevaisuus
 - 2025 Talous ja hyvinvointi strategisen kilpailun aikakaudella
Osaaminen, työvoiman riittävyys ja maahanmuutto tulevaisuuden Suomessa
- Vuoden 2026 lopussa käynnistyvät ohjelmat:
- Arktinen alue murroksessa
 - Mielen kansanterveys

Aloite strategisen tutkimuksen teema-alueiksi ja painopisteeksi vuodelle 2027

Suomen Akatemian yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) ehdottaa valtioneuvostolle kahta teemaa vuonna 2027 käynnistettäville strategisen tutkimuksen kuusivuotisille ohjelmille. Lisäksi teemoille on valmisteltu läpileikkaava painopiste, joka koskee molempia ohjelmia.

Teema-alueet:

1. Yhteinen turvallisuus eriytyvässä maailmassa
2. Tulevaisuuden strategiset resurssit

Läpileikkaava painopiste:

Datan voima

I Teema-alue: **Yhteinen turvallisuus eriytyvässä maailmassa**

Teema keskittyy turvallisuuteen ja henkisen kriinkestävyyden vahvistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää turvallisuuden kokemukseen vaikuttavia sosiaalisia, institutionaalisia ja kulttuurisia mekanismeja sekä tunnistaa keinoja vahvistaa yhteiskunnan kykyä toimia muutosten ja epävarmuuden keskellä.

Teemassa paneudutaan kokonaisturvallisuuteen oleellisesti kuuluviin henkiseen turvallisuuteen ja väestön toimintakykyyn. Turvallisuuden kokemus muodostuu yhteenkuuluvuudesta, yhteisöllisyydestä ja luottamuksesta. Eriytyvässä maailmassa esimerkiksi väestörakenteen muutokset, alueelliset erot, kasvava taloudellinen epävarmuus sekä globaalit kriisit haastavat turvallisuuden kokemusta ja lisäävät tarvetta hyvälle sopeutumis- ja uudistumiskyvylle. Myös lisääntyvä eriarvoisuus, sosiaalinen kuplautuminen ja arvokonfliktit voivat heikentää valmiutta kohdata uhkia yhteisin tavoittein. Digitaalisen toimintaympäristön dynamiikka, nopea teknologinen kehitys sekä yhä kattavammin kerättävään dataan liittyvät turvallisuusriskit voivat entisestään lisätä turvattomuuden tunnetta. Teeman kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat esimerkiksi: Mikä ylläpitää luottamusta ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemusta eriytyvässä maailmassa? Millaisia sosiaalisia ja institutionaalisia rakenteita tarvitaan ylläpitämään Suomen yhteistä toimintakykyä? Mikä voisi olla kulttuurin, taiteiden ja laaja-alaisen sivistyksen merkitys toimintakyvyn rakentamisessa?

Teema tarkastelee turvallisuutta koettuna, sosiaalisena ja rakenteellisena ilmiönä sekä analysoi näiden ulottuvuuksien kytkeytymistä toisiinsa eriytyvässä maailmassa. Teeman kannalta on keskeistä tutkia tekijöitä, jotka vahvistavat henkistä kriisinsietokykyä erilaisten uhkien ja häiriöiden yhteydessä. Tutkimus voi kohdistua esimerkiksi hyvien väestösuhteiden ja yhteisen toimijuuden tukemiseen, tulevaisuuskon vahvistamiseen tai uudenlaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien luomiseen. Jaettujen demokraattisten arvojen merkitys sekä kulttuurin ja taiteiden rooli yhteistä maailmankuvaa luovina voimina voivat osaltaan tarjota teeman kannalta olennaisia näkökulmia. Tutkimuksessa voidaan lisäksi käsitellä taloudellisen turvallisuuden rakentumista sekä yksilön että kansantalouden tasolla. Yksittäiset hankkeet voivat tutkia myös informaatioympäristöä luottamuksen ja turvallisuudentunteen muodostumisessa.

Tieteenalarajat ylittävä ja vuorovaikutteinen lähestymistapa sekä yhteistyö eri sidosryhmien kanssa ovat keskeisessä roolissa, kun tutkitaan yhteistä turvallisuutta ylläpitäviä yhteiskunnallisia rakenteita. Verkostot, kumppanuudet ja sidosryhmäyhteistyö tukevat osaltaan Suomen kokonaisturvallisuutta.

II Teema-alue: **Tulevaisuuden strategiset resurssit**

Teemassa keskitytään tulevaisuuden kannalta strategisesti merkittävien materiaalistien ja digitaalisten resurssien turvaamiseen ja vastuulliseen käyttöön. Strategisilla resursseilla tarkoitetaan tässä materiaaleja ja dataa, joiden saatavuus on välttämätöntä suomalaisen yhteiskunnan kehitykselle ja joihin liittyy merkittäviä toimitusvarmuuteen, ympäristöön, hallintaan tai geopolitiikkaan liittyviä riskejä.

Strategisten resurssien kasvava kysyntä ja saatavuuden globaalit rajoitteet synnyttävät jännitteitä ekologisen kestävyys, geopolitiikan, taloudellisen kilpailukykyyn ja globaalin oikeudenmukaisuuden välillä. Kiertotalouden kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat myös suljetut materiaalikierrot, data, kilpailukyky ja turvallisuuspolitiikka. Kriittiset resurssit ja niiden hallinta jakautuvat epätasaisesti eri maiden ja alueiden kesken. Strategisten resurssien kestävä käyttö edellyttää teknologisten ratkaisujen ohella muutoksia kulutusvalinnoissa ja resurssien kysyntää muovaavissa toimintatavoissa. Teeman kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat esimerkiksi: Mitkä resurssit ovat strategisesti tärkeitä Suomen taloudelle ja hyvinvoinnille tulevaa ennakkoiden? Miten niitä voidaan tuottaa, hyödyntää ja hallita planetaaristen rajat ja globaali vastuun huomioiden? Miten data tukee raaka-aineiden kestävä hallintaa, ja miten datan saatavuus varmistetaan?

Teeman tavoitteena on tuottaa uutta tietoa ja konkreettisia ratkaisuja, jotka tukevat Suomen ja EU:n materiaalista omavaraisuutta ja vahvistavat kriittisiä arvoketjuja tulevaisuudessa. Tutkimushankkeissa voidaan tarkastella resursseja ja materiaalitiedon strategista muutosta niin globaalisti kuin Suomen omien raaka-aineiden näkökulmasta. Luonnonvarojen ja materiaalien kestävä kierto sekä niihin liittyvien tuotantoketjujen ja materiaalivirtojen kehittäminen ovat niin ikään oleellisia teeman kannalta. Teemassa voidaan tutkia datan mahdollisuuksia resurssien käytön ohjaamisessa tai teknologiakehityksessä sekä dataa strategisena resurssina esimerkiksi datan hallinnan tai omavaraisuuden näkökulmista. Myös muita immateriaaliresursseja voidaan tutkia, mutta vain osana laajempaa kokonaisuutta, joka liittyy strategiaan materiaaleihin tai dataan. Kestävyys siirtymä ei ole pelkästään tekninen tai taloudellinen haaste. Siihen liittyy oleellisesti sosiaalisia, kulttuurisia ja eettisiä ulottuvuuksia, kuten kestävä kulutus käytäytymisen edistäminen tai resursseja koskevan vastuun ja hyötyjen oikeudenmukainen jakautuminen paikallisesti ja globaalisti.

Tieteidenvälinen tutkimus ja tiivis yhteistyö yritysten, julkisen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa ovat avainasemassa, kun tutkitaan strategisten resurssien käytön teknologisia, taloudellisia ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Kumppanuudet ja tutkimusekosysteemit vahvistavat osaltaan Suomen kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia strategisten resurssien ja niihin liittyvän osaamisen alalla.

Läpileikkaava painopiste: **Datan voima**

Läpileikkaavana painopisteenä vuoden 2027 strategisen tutkimuksen ohjelmissa on datan voima.

Data ja sen laatu, erityisesti edustavuus, avoimuus, saatavuus, yhteentoimivuus sekä käytön rajoitteet ja mahdollisuudet määrittävät yhä vahvemmin tutkimuksen suuntaa. Datalla on taloudellista ja yhteiskunnallista voimaa, ja siksi sen laatu on erityisen tärkeää. Samalla dataan liittyy merkittäviä eettisiä, oikeudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, kuten omistajuus, käyttöoikeudet, yksityisyys ja turvallisuus. Datan hyödyntämisestä rajoittavat epätasainen saatavuus ja tunnistetut katvealueet, erityisesti yhteiskunnallisesti haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien aliedustus aineistoissa.

Vuoden 2027 strategisen tutkimuksen ohjelmissa näitä dataan liittyviä kysymyksiä tarkastellaan kunkin tutkimusaiheen näkökulmasta. Hankkeiden tulee huomioida käyttämässään datassa ja sen keruumenetelmissä asioita, joita suomalainen tiedeyhteisö voi hyödyntää laajemmin jatkossa.

Liite 1:**Vuosien 2019–2025 teemapäätöksistä avatut, käynnissä olevat tutkimusohjelmat, ohjelmajohtajat ja ohjelmista rahoitetut konsortiot**

Ilmastonmuutos ja ihminen (CLIMATE) -teemassa (2020–2026) haetaan ratkaisuja siihen, miten ihmiset pystyvät toteuttamaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tai sopeutumiseen liittyviä valintoja ja miten yhteiskunta mahdollistaa valintojen tekemisen kestävästi ja yhdenvertaisesti.

Ohjelmajohtaja: **Paula Schönoch** (Aalto-yliopisto)

Konsortiot (CLIMATE):

[Yksilöiden, yhteisöjen ja kaupunkien hiilen varastointi kaupunkiviheralueilla ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi \(CO-CARBON\)](#)

[Ei hukata ketään murrokseen. Kansalaiset, legitimizeetti ja Suomen muutos hiilineutraaliksi hyvinvointivalttioksi \(2035Legitimacy\)](#)

[Ilmastotuuppaus: Kasvihuonepäästöjen vähentäminen ja hiilinielujen vahvistaminen yhteisöllisesti käyttäytymistieteellisin ohjauskeinoin \(CLIMATE-NUDGE\)](#)

[Kohti hiilivapaita koteja: Asukaskeskeiset ratkaisut lähiöiden ja maaseudun ilmastoviisaaseen asumiseen \(DECARBON-HOME\)](#)

Tiedon lukutaito ja tietoon perustuva päätöksenteko (LITERACY) -teemassa (2020–2026) etsitään ratkaisuja siihen, miten tietoa voidaan käyttää kriittisesti ja rakentavasti niin yksilöiden kuin yhteiskunnallisenkin päätöksenteon ja toiminnan tukena.

Ohjelmajohtaja: **Jarmo Viteli** (Tampereen yliopisto)

Konsortiot (LITERACY):

[Suomalainen tiedepääoma ja sen kasvattaminen \(FINSCI\)](#)

[Tietoon pohjautuva jaettu päätöksenteko terveydenhuollossa \(PROSHADE\)](#)

[Teknologisia ja sosiaalisia innovaatioita kriittisen lukemisen tukemiseen internetin aikakaudella \(CRITICAL\)](#)

[Lainsäädännön vaikutukset hiljaisiin toimijoihin: riittämättömästä tietoperustasta osallistaviin ratkaisuihin \(SILE\)](#)

[Datalukutaito ja vastuullinen päätöksenteko \(DATALIT\)](#)

Väestörakenteen muutokset – syyt, seuraukset ja ratkaisut (DEMOGRAPHY) -teemassa (2021–2027) etsitään ratkaisuja väestön ikärakenteen muutoksiin sopeutumiseksi ja yhteiskunnallisen toiminta- ja uudistumiskyvyn säilyttämiseksi. Syntyvyyden lasku ja väestön ikääntyminen haastavat kokonaisvaltaisesti yhteiskunnan institutionaalisia rakenteita aina työelämästä demokratiaan. Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden turvaamiseksi on oleellista tutkia, miten väestölliset muutokset muokkaavat suomalaista yhteiskuntaa ja miten muutoksiin voidaan sopeutua ja vaikuttaa.

Ohjelmajohtaja: **Susan Kuivalainen** (Eläketurvakeskus)

Konsortiot: (DEMOGRAPHY)

[Väestörakenteen muutosten elämäntapa- ja talousvaikutukset \(LIFECON\)](#)

[Muuttuva perheenmuodostus - Syyt, seuraukset ja mahdolliset tulevaisuudet \(FLUX\)](#)

[Sosiaaliset verkostot, syntyvyys ja hyvinvointi ikääntyvässä Suomessa \(NetResilience\)](#)

[Monimuotoisuus, luottamus ja kaksisuuntainen kotoutuminen \(MobileFutures\)](#)

[Taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys läpi ajan ja alueiden ikääntyvässä yhteiskunnassa \(SustAgeable\)](#)

Elonkirjon köyhtymisen ympäristölliset ja yhteiskunnalliset yhteydet (BIOD) -teemassa (2021–2027) keskitytään luonnon monimuotoisuuteen hyvinvoinnin edellytyksenä ja etsitään ratkaisuja, miten elonkirjon köyhtyminen voidaan pysäyttää ja miten ekosysteemejä voidaan elvyttää. Yhteiskuntamme toimintakyky ja ympäristömme elinkelpoisuus rakentuvat luonnon monimuotoisuuden ja toimivien ekosysteemien varaan. Elonkirjon köyhtymisen pysäyttämiseen ja sen elvyttämiseen tarvittavien toimenpiteiden tunnistaminen ja niiden yhteiskunnallinen toimeenpano edellyttävät monitieteistä ja vuorovaikutteista tutkimusta.

Ohjelmajohtaja: **Juha Hiedanpää** (Luonnonvarakeskus)

Konsortiot (BIOD):

[Ekologinen kompensatio oikeudenmukaisessa siirtymässä kohti luonnon kokonaisheikentymättömyyttä \(BOOST\)](#)

[Luonnon monimuotoisuutta kunnioittava johtajuus \(BIODIFUL\)](#)

[Hyvinvointia biodiversiteetti-interventioilla \(BIWE\)](#)

Lapset ja nuoret – hyvinvoivat tulevaisuuden tekijät (YOUNG) -teemassa (2022–2028) keskitytään lapsiin ja nuoriin yhteiskunnan jäseninä sekä tulevaisuuden tekijöinä ja etsitään ratkaisuja, joilla turvata kaikkien lasten ja nuorten yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään sekä turvalliseen kasvuun ja kehitykseen. Lasten ja nuorten hyvinvointi on polarisoitunut. Vaikka suurimmalla osalla lapsista ja nuorista menee hyvin, niin osa voi huonosti. Kriisitilanteet kärjistävät polarisoitumista ja haitalliset seuraukset kasautuvat. Ohjelman tavoitteena on luoda monitieteisen ja vuorovaikutteisen tutkimuksen keinoin laaja-alaista tietoperustaa, jolla voidaan tukea lasten ja nuorten kehitystä monipuolisiksi ja tulevaisuuteen luottaviksi toimijoiksi heidän omista lähtökohdistaan käsin.

Ohjelmajohtaja: **Marjo Kurki** (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö ITLA)

Konsortiot (YOUNG):

[Haitalliset lapsuudenkokemukset elämäkulussa: pitkän aikavälin seuraukset ja vaikuttavat ehkäisyn keinot \(ACElife\)](#)

[Ulos epätoivosta – ratkaisuja nuorten väkivaltakuolemiin, itsemurhiin ja huumekuolemiin johtavien elämäntapojen katkaisemiseksi \(Young Despair\)](#)

[Mielen hyvinvoinnin kohentaminen keinona lisätä nuorten osallisuutta \(IMAGINE\)](#)

[Oikeus osallisuuteen: Yksinäisyyden ja ostrakismin vähentäminen lapsuudessa ja nuoruudessa \(R-to-B\)](#)

[Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin koulu \(SchoolWell\)](#)

Turvallisuus ja luottamus algoritmien aikakaudella (SHIELD) -teemassa (2022–2028) keskitytään turvallisuuteen ja luottamukseen informaatioteknologioiden ja hybridi-vaikuttamisen maailmanajassa. Perinteisempien turvallisuushäiriöiden ohella niin digitalisaation ja teknologisen kehityksen luomat uhat ja mahdollisuudet kuin erilaiset kriisit luontokadosta ilmastonmuutokseen, finanssikriiseihin ja valtapoliittisiin konflikteihin muokkaavat toimintaympäristöä ennakoimattomin tavoin. Ihmisten luottamus toisiinsa, julkiseen valtaan ja hyvinvointivaltioon turvaverkkoineen sekä prosessien toimintaan ovat demokraattisen yhteiskunnan keskeisiä vahvuuksia, joita muutostekijät haastavat. Ohjelmassa rakennetaan laaja-alaista tietoperustaa ja asiantuntijuutta luottamusta horjuttavien turvallisuushäiriöiden tunnistamiseksi ja torjumiseksi sekä kriisinhallinnan ja selviytymiskyvyn vahvistamiseksi.

Ohjelmajohtaja: **Karoliina Snell** (Helsingin yliopisto)

Konsortiot (SHIELD):

[Luotettavien ja syrjimättömien digitaalisten julkispalvelujen suunnittelu maahanmuuttajille \(Trust-M\)](#)

[Algoritmisten systeemien murtumat ja uudet alut \(REPAIR\)](#)

[Generation AI](#)

[Demokratian episteeminen toimintakyky algoritmien aikakaudella \(DECA\)](#)

Oikeudenmukainen vihreä murros -teemassa (2023–2029) keskitytään ekologisten kestävyyskriisien kokonaisvaltaisiin, pitkäjänteisiin ratkaisuihin. Teemassa etsitään tutkimukseen perustuvia uusia ratkaisuja ja näkökulmia oikeudenmukaiseen vihreään murrokseen ja muutosjoustavuuden vahvistamiseen. Tutkimuksissa on huomioitava paikallisten ja kansallisten ratkaisujen yhteydet globaaliin toimintaympäristöön. Teemassa rakennetaan monitieteisen ja vuorovaikutteisen tutkimuksen keinoin laaja-alaista tietoperustaa ja asiantuntijuutta hyvinvointiyhteiskunnan vihreän murroksen tueksi. Tavoitteena on myös luoda mahdollisuuksia yhteiskunnan eri sektoreiden ja talouden uudistumiseen.

Teemasta avattiin kaksi ohjelmaa:

Energia- ja energiaratkaisut osana oikeudenmukaista vihreää murrosta (JUST ENERGY) -ohjelmassa keskitytään energiaratkaisuihin osana oikeudenmukaista vihreää murrosta.

Ohjelmajohtaja: **Juha Peltomaa** (Suomen ympäristökeskus)

Konsortiot (JUST ENERGY):

[Polku energiakriiseistä muutosjoustavaan, iskunkestävään ja oikeudenmukaiseen energiajärjestelmään \(PHOENIX\)](#)

[Turvallinen ja tasaveroinen energiajärjestelmä isolla aurinkoenergian osuudella \(RealSolar\)](#)

[Ratkaisuja energiamurrokseen: Reilu, joustava ja resilientti energiajärjestelmä \(FLAIRE\)](#)

[Yhteensopivat infrastruktuurit ja instituutiot resilientille ja oikeudenmukaiselle vihreälle sähköistymiselle \(2IMATCH\)](#)

[Ilmastoystävällinen, perusteltu ja kestävä H2-siirtymä \(JustH2Transit\)](#)

Yhteiskunnalliset ratkaisut oikeudenmukaisessa vihreässä murroksessa (JUST TRANSITION) -ohjelmassa keskitytään vihreän murroksen kannalta oleellisiin yhteiskunnallisiin ratkaisuihin eri instituutioiden ja toimijoiden näkökulmista.

Ohjelmajohtaja: **Olli-Pekka Ruuskanen** (Pellervon taloustutkimus PTT ry.)

Konsortiot (JUST TRANSITION):

[Kohtuusratkaisuilla kohti sisukasta, vihreää ja oikeudenmukaista Suomea \(SISU\)](#)

[Metsäsektorin oikeudenmukainen kestävyysmurros \(ForTran\)](#)

[Monilajisen murroksen mahdollistaminen kaupungeissa ja seutukunnissa \(MUST\)](#)

[Mutkikkaiden oikeusjärjestelmien resilienssi kestävyysmurroksessa \(RELIEF\)](#)

[Uudet rajat kohti resilienttiä ja oikeudenmukaista yhteistä arktista tulevaisuutta \(REBOUND\)](#)

Vesi hyvinvoinnin, turvan ja rauhan elementtinä (WaWe) -ohjelmassa (2024–2030) keskitytään veteen ja vesivaroihin yhteiskunnallisena kysymyksenä kansallisesti ja globaalisti. Vesi on olennainen osa hyvinvointia, huoltovarmuutta ja kestävä kehitystä puhutaan sitten pinta- tai pohjavesistä, sisävesistä tai meristä. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna vesi on kriittinen resurssi, jonka hallinta aiheuttaa jännitteitä ja jopa konflikteja. Myös ilmastonmuutos, luontokato ja väestökysymykset haastavat kansainvälistä vesidiplomatiaa ja -politiikkaa. Teemassa rakennetaan laaja-alaista ymmärrystä ja asiantuntijuutta vesiturvallisuuden ja vesien kestävä käytön vahvistamiseksi Suomessa ja kansainvälisesti. Suomessa on merkittävää vesiosaamista, joka luo vahvan perustan veteen liittyvien uusien ratkaisujen kehittämiseksi.

Ohjelmajohtaja: **Meri Kallasvuori** (Luonnonvarakeskus)

Konsortiot (WaWe):

[Kohti kestävä vesiturvallisuutta: veden globaalit yhteydet ja yhteiset ratkaisut \(GloWater\)](#)

[Kestävät vesi- ja ruokaturvallisuudet \(Water&Food\)](#)

[Turvallista vettä kaikille \(WaterFall\)](#)

[Meriväylät kestävä hyvinvoinnin ja turvallisuuden lähteenä \(WATERWAYS\)](#)

[Rannikkovedet paineen alla – Suomenlahden suojele geopoliittisen tilanteen ja ympäristön muutoksissa \(coWup\)](#)

Demokratian tulevaisuus (DEMOC) -ohjelmassa (2024–2030) keskitytään demokratian tulevaisuuteen. Kansalaisten vapauksiin ja oikeuksiin sekä yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen ja moniarvoisuuteen perustuva demokratia on hyvinvointiyhteiskunnan ja oikeusvaltion perusta. Radikaaleja yhteiskunnallisia uudistuksia vaativat globaalit kriisit – kuten ilmastonmuutos, lajikato ja aseelliset konfliktit – haastavat demokratiaa. Demokratia on myös altis epäsuorille vallankäytön muodoille kuten informaatio- ja datavallalle. Osallistumisaktiivisuuden ja osallisuuden epätasainen jakautuminen sekä yhteiskunnallinen polarisaatio heikentävät demokraattisia instituutioita ja yhteenkuuluvuutta. Ohjelmassa rakennetaan monitieteisen tutkimuksen keinoin tietoperustaa ja asiantuntijuutta ratkaisemaan nykyisiä ja tulevia demokratian haasteita.

Ohjelmajohtaja: **Heidi Härkönen** (Helsingin yliopisto)

Konsortiot (DEMOC):

[Polarisaation torjuminen materiaallisen osallisuuden avulla \(MaterialDemocracy\)](#)

[Demokraattisen osallistumisen esteiden ylittäminen yhdessä marginalisoitujen ja vähemmistöryhmien kanssa \(OBAMA\)](#)

[Demokraattisten innovaatioiden implementointi \(STRONG\)](#)

[Den liberala demokratins resiliens i Finland \(RESLIDE\)](#)

[AI demokratian tukemisessa \(AIDEMOC\)](#)

Talous ja hyvinvointi strategisen kilpailun aikakaudella (WELEC) -ohjelma (2025–2031) keskittyy siihen, miten ja millä keinoin talous kehittyy suotuisasti ja rakentaa hyvinvoinnin perustaa muuttuvissa olosuhteissa. Strategisen kilpailun aikakaudella korostuvat taloudellinen ja yhteiskunnallinen vakaus, resilienssi toimintamallit, aineeton pääoma sekä yhteiskuntien kyky houkutella investointeja.

Ohjelmajohtaja: **Mika Nieminen** (Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy)

Konsortiot (WELEC):

[Kestävää talouskasvua avaruustalouden kautta SpacEconomy](#)

[Teolliseen hiilenhallintaan johtavien kestävien muutospolkujen yhteiskehittäminen suomalaisen yhteiskunnan hyväksi \(CO2CREATION\)](#)

[Palveluintegraation tuottavuuden tehostaminen tekoälyn tuella \(EPIC-AI\)](#)

Generatiivinen tekoäly ja digitaaliset ratkaisut: Vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen terveyspalveluissa (GAINS) (*verkkosivu tulossa*)

Johtajuus, aineettomat resurssit ja innovaatiot tekoälyvetoisen kasvun ajureina (TRANSFORM-AI) (*verkkosivu tulossa*)

Osaaminen, työvoiman riittävyys ja maahanmuutto tulevaisuuden Suomessa (SKILLS) -ohjelma (2025–2031) tarkastelee keinoja ja edellytyksiä varmistaa tekijöiden ja osaamisen riittävyys tulevaisuudessa. Suomalaisen yhteiskunnan suotuisa kehitys vaatii monipuolista, muuntuvaa osaamista ja riittävästi työntekijöitä.

Ohjelmajohtaja: **Ville-Pekka Sorsa** (Helsingin yliopisto)

Konsortiot (SKILLS):

Suomen kielen opetuksen ja oppimisen demokratisointi: Maahanmuuttajien integraation tukeminen tekoälyn avulla (DALAI-FIN) (*verkkosivu tulossa*)

[Hoivatyön tulevaisuus: Hoivan kriisin helpottaminen alhaalta ja ylhäältä syntyviä innovaatioita tutkimalla \(CAREFUTURE\)](#)

[Muuttoliikeskenaariot: Väestöennusteet inhimillisen pääoman ja kestäväen integraation tukemiseksi \(MigScene\)](#)

Teknologinen kehitys, AI ja maahanmuuttajien työelämätaidot Suomen työmarkkinoilla (TAIMI) (*verkkosivu tulossa*)

[Maahanmuuttojärjestelmien muuttaminen tulevaisuuden osaamista varten \(TRIM\)](#)

2025 teemapäätökseen perustuvat vuoden 2026 lopussa käynnistyvät ohjelmat:

Arktinen alue murroksessa (ARCTIC)

Ohjelmassa tarkastellaan arktisella alueella ilmastonmuutoksen, geopolittisten jännitteiden ja taloudellisten intressien vuoksi käynnissä olevaa monitasoista murrosta. Ohjelman tavoitteena on kehittää suomalaista arktisen alueen osaamista monitieteisen ja tieteidenvälisen tutkimuksen keinoin sekä vahvistaa Suomen valmiuksia varautua ja vaikuttaa arktisen alueen muutoksiin.

Mielen kansanterveys (MIND)

Ohjelma keskittyy hyvän mielenterveyden rakentumiseen ja sen edistämiseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Se pyrkii rakentamaan monitieteistä ja tieteidenvälistä ymmärrystä aiheen syy-seuraussuhteista erityisesti hyvinvoinnin vahvistamisen näkökulmasta.

Strategisen tutkimuksen neuvosto päättää syksyllä 2026 kuusivuotisiin (2026–2032) ohjelmiin valittavista konsortioista.

Liite 2.**Strategisen tutkimuksen neuvoston kokoonpano (2025–2027)**

Puheenjohtajisto:

professori **Mikael Fogelholm**, Helsingin yliopisto (puheenjohtaja)vanhempi neuvonantaja **Laura Solanko**, Suomen Pankki (1. varapuheenjohtaja)johtava tutkija **Jussi Ronkainen**, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (2. varapuheenjohtaja)

Jäsenet:

tutkimusprofessori **Tuomo Alasoini**, Työterveyslaitostutkimusprofessori **Anu Castaneda**, Terveiden ja hyvinvoinnin laitosprojektijohtaja **Kari Herlevi**, Sitraprofessori **Pigga Keskitalo**, Lapin yliopistotoimitusjohtaja **Sammeli Liikkanen**, PalsalQprofessori **Eva Pongrácz**, Oulun yliopisto

Lisätietoja Suomen Akatemian Rahoitushakujen yksiköstä:

Pilvi Toppinen, pääsihteeri, pilvi.toppinen@aka.fi, 029 533 5064

Helena Vänskä, johtava tiedeasiantuntija, helena.vanska@aka.fi, 029 533 5036

www.strateginentutkimus.fi